[2024] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.: 2024 INSC 42

ਸ਼ਡਕਸ਼ਰੀ

ਬਨਾਮ

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 256)

17 ਜਨਵਰੀ 2024

[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਉੱਜਲ ਭੂਯਾਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਧਾਰਾ 197 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਲੇਖਾਕਾਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 - ਧਾਰਾ 197 - ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਸੀ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੁਰਮ, ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜੁਰਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ - ਮਲਕੀਅਤ:

ਹੋਲਡ: ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 197 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ - ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਬਣਾਉਣਾ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ - ਯਕੀਨਨ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ - ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਇੱਕ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. - ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। [ਪਾਰਾ 23, 25]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਸੈਕਸ਼ਨ 197 - ਦਾ ਘੇਰਾ, ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ:

ਆਯੋਜਤ: ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਬੇਲੋੜੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 19]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗਣੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਯਹੂਦੀ, [2004] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 504:(2004) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 40; ਡੀ. ਦੇਵਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਓਬੇਸ ਸੈਂਡਰਜ਼ ਹੁਸੈਨ, [2020] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 453:(2020) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 695 – 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।
ਏ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਲੁ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ, [2023] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 11: 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨ ਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 900 - ਵੱਖਰਾ।
ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, [2013] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 713:(2014) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1; ਸ਼ੰਭੂ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ., [1997] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1139:(1997) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 326 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 - ਧਾਰਾ 197|

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਲੋਕ ਸੇਵਕ; ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ; ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ; ਮਨਜ਼ੂਰੀ; ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਚ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 256।

2020 ਦੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ ਨੰਬਰ 4998 ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 25.11.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਸੀ.ਬੀ. ਗੁਰੂਰਾਜ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੰਜਨ ਨਾਇਕ, ਅਨੀਮੇਸ਼ ਦੂਬੇ, ਟੀ.ਜੀ. ਰਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਡੀ.ਐਲ. ਚਿਦਾਨੰਦ, ਰਾਹੁਲ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਅਨਿਲ ਸੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਵੀ ਮੁਰਨਾਲ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਐਮ ਸਿੰਘ, ਰਾਜੀਵਕੁਮਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਉੱਜਲ ਭੂਆ, ਜੇ.

ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

2. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ 25.11.2020 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4998 (ਸ੍ਰੀ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ) ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ 19.12.2016 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ; ਸੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 2018 ਦਾ ਸੰਖਿਆ 116 ਜਿਸ ਵਿੱਚ 28.03.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਦਵਤਾ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਬੇਲੂਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਤੱਥ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਕੰਪਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਏ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 19.12.2016 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ) ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵਾਰਿਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਆਦਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭ ਲਈ। ਉਕਤ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਹਾਲੀਬੇਦੂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਬੇਲੂਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 409, 419,

420, 423, 465, 466, 467, 468, 471 ਅਤੇ 473 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 323/2016 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਈਪੀਸੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

4. ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੇ ਹਸਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਲੇਖਾਕਾਰ, ਕਿਰਿਗਦਾਲੂ ਸਰਕਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
5. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਬੇਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਛੋਟੇ ਲਈ 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ') ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 (Cr.PC) ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

ਇਹ 2017 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9580 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5.1 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 05.01.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਖਾਸ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚਟਨਹੱਲੀ ਪਿੰਡ, ਹਲੇਬੇਡੂ ਹੋਬਲੀ, ਬੇਲੂਰ ਤਾਲੁਕ, ਹਸਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 7/6 ਵਿੱਚ 1 ਏਕੜ 13 ਗੁੰਟੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ। ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.1 ਨੂੰ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 05.01.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਜੀਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਖਾਸ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (2014) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

6. ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਹਲੀਬੇਦੂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ, ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ 20.03.2018 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਬੇਲੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜੋ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੰ.12/2018 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:
i. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 - ਰਾਮੇਗੌੜਾ
ii. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 - ਮੱਲਿਕਾਰਜੁਨ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2)
iii. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.3 - ਮੰਜੂਨਾਥ ਅਰਾਸ

ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 471, 468, 467, 465, 420, 409, 466 ਅਤੇ 423 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ 31 ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

7. ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਵਾਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਸੋਮਸ਼ੇਖਰੱਪਾ ਨੇ ਲਗਭਗ 40-50 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਥੰਬੇਗੌੜਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਥੰਬੇਗੌੜਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਯਾਨੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਲ 1993 ਦੌਰਾਨ ਸੋਮਸ਼ੇਖਰੱਪਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2) ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਜਾਅਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੋਮਸ਼ੇਖਰੱਪਾ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਲ 2010 ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਮ੍ਰਿਤਕ ਥੰਬੇਗੌੜਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਨਾਸਿਦਗੌੜਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੋਮਸ਼ੇਖਰੱਪਾ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ।

8. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਫਿਰ 19.12.2016 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ 28.03.2018 ਦੇ ਹੁਕਮ (28.03.2018 ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 482Cr.PC ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਬੇਲੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੀ.ਸੀ. 2018 ਦਾ ਨੰਬਰ 116। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਰੱਦ ਪਟੀਸ਼ਨ 2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4998 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੁਰਮ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 28.03.2018 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 15.05.2023 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। 21.11.2023 ਨੂੰ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ-1 ਇੱਕ ਫਾਈਲ ਸੀ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 197 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

11. ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਜੋ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਨੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 22.01.2018 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਸਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਮੱਲੀਕਾਰਜੁਨ (ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਨੰਬਰ 2) ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਸਨ ਨੇ ਮਿਤੀ 17.03.2018 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਫਾਈਲ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸ਼ੰਭੂ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ, (1997) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 326 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

13. ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦਾ ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

14. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡੀ. ਦੇਵਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਓਬੇਸ ਸੈਂਡਰਜ਼ ਹੁਸੈਨ, (2020) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 695 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

15. ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

16. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਲੇਖਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ? ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
17. ਧਾਰਾ 197 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 197 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"197. ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ:

(1) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜੱਜ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ (ਲੋਕਪਾਲ ਅਤੇ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਐਕਟ, 2013 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ –

(ਏ) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ;

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ:

[ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਸਮੀਕਰਨ ਲਈ, ਸਮੀਕਰਨ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।]

[ਵਿਆਖਿਆ — ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 166 ਏ, ਧਾਰਾ 166 ਬੀ, ਧਾਰਾ 354, ਧਾਰਾ 354 ਏ, ਧਾਰਾ 354 ਬੀ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। 354 ਸੀ, ਧਾਰਾ 354 ਡੀ, ਧਾਰਾ 370, ਧਾਰਾ 375, ਧਾਰਾ 376, ਧਾਰਾ 376 ਏ, ਧਾਰਾ 376 ਏ.ਬੀ, ਧਾਰਾ 376 ਸੀ, ਧਾਰਾ 376 ਡੀ, ਧਾਰਾ 376 ਡੀ.ਏ, ਧਾਰਾ 376 ਡੀ.ਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 509 (1860 ਦਾ 45)]।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਘ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ।

(3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਲਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" ਸਮੀਕਰਨ ਲਈ, ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

[(3 ਏ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ।]

[(3 ਬੀ) ਇਸ ਕੋਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ, 20 ਵੇਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ। ਅਗਸਤ, 1991 ਅਤੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ।]

(4) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਜੱਜ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।"

18. ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜੱਜ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ।

19. ਧਾਰਾ 197 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ, ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਬੇਲੋੜੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ।

20. ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਨਾਮ. ਗਣੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਯਹੂਦੀ, (2004) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 40, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"7. ਸੈਕਸ਼ਨ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਿਨਾਉਣੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਉਹ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ। ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਥਿਤ ਕੰਮ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਚਾਦਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਧੀਕੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਵਾਲ ਜੁਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ. ਧਾਰਾ 197 ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਕਰਤੱਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਐਕਟ ਜਿੰਨੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਐਕਟ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਨੈਕਰ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

21. ਸ਼ੰਭੂ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“5. ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸੇਵਕ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਆਦਿ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਫੰਡ ਆਦਿ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਜਾਂ ਅਟੁੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

22. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਡੀ. ਦੇਵਰਾਜਾ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਣੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਯਹੂਦੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"35. ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗਣੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਯਹੂਦੀ [ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗਣੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਯਹੂਦੀ, (2004) 8 ਐਸਸੀਸੀ 40 : 2004 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 2104] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ "ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।"

23. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 197 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਚ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

24. ਸੁਣਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਏ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਲੁ ਬਨਾਮ. ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, 2023 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 900 ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਏ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਲੁ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀਬੀਆਈ) ਨੇ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 420, 468, 471 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ 193 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦਾ 1)(ਡੀ) (ਛੋਟੇ 'ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ, 1988' ਲਈ)। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਏ-1, ਏ-2, ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 ਭਾਰਤ ਹੈਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਨ। ਐਕਟ, 1988. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਸੋਫਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 197 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ 4 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"52. ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -16, ਏ-3, ਏ-4 ਅਤੇ ਏ-5ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ-1 ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1998 ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-16 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਏ-1 ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ-1 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਪਰ ਭੇਲ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-4 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਨ| ਜੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਉਹੀ ਕੰਮ ਵਪਾਰਕ ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਦਾਇਰੇ

ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ। ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197(1) ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਇਆ|

24.1 ਮੰਨਿਆ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਏ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਲੁ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

25. ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

26. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬੇਝਿਜਕ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4998/2020 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ25.11.2020 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੇਵਲ ਮੌਜੂਦਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਗਏ|

27. ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE